

Id-“Daybook” ... x'inhū?

Minn dejjem kont inħobb nikteb. Bil-kitba wieħed jesprimi sentimenti li jgħaddi minnhom u esperjenzi li jdawruh. Xi drabi kelli ktieb li fih inżomm il-poeżiji. Darb'oħra kelli ktieb li fih niġbor dawġ il-frażijiet li nkun smajt u li jkunu għoġbuni. Apparti dawn il-kotba kelli diversi karti jigrū 'l hemm u 'l hawn b'biċċiet ta' kitbiet nofshom mibdiġa u qatt kompluti. Darba ddeċidejt li niġbor kollox u nqiegħed kollox go kexxun. Izda minn dal-kexxun ħafna minn dawn il-kitbiet qatt ma ħadu d-dawl.

Sakemm darba fost l-oħrajn mort kors u ltqajt mad-“daybook”. Id-“daybook” hu ktieb bħall-oħrajn bid-differenza li hu xi ħaġa personali. Hu ktieb li timlieh b'dak kollu li tixtieq: siltiet minn kanzunetti, riflessjonijiet, biċċiet minn gazzetti, xi mappa ta' post li mort fih, kitbiet dwar dak li rajt jew iltqajt miegħu. Fi ftit kliem, id-“daybook” huwa tiegħek u fih tqiegħed dak kollu li tixtieq. Idealment hu ktieb b'qoxra ħoxna li tista' tikteb fuqha kull fejn tkun. Fid-“daybook” ma tqattax pagni, anzi tinnumerahom u fuq quddiem tħalli 4 pagni vojta biex sakemm inti qed timlieh, timla ukoll il-werrej personali tiegħek ħalli jekk tkun trid issib xi ħaġa li tkun ktibt ftit qabel issibha bla telf ta' żmien.

Ilni ftit iktar minn sena nuża d-“daybook” u issa wasalt fis-sitt ktieb. Ħajjart lill-istudenti tiegħi jagħmlu l-istess u tassew skantawni birrispons tagħhom. It-tfal għandhom x'jgħidu, iridu jirrakkontaw u għalhekk għandhom x'jiktbu. L-entuzjażmu infirex fil-klassijiet li ngħallem u t-tfal dejjem juruni xi ħaġa ġdida li jkunu għamlu, waħħlu jew kitbu fid-“daybook”. Xi drabi niktbilhom xi kummenti u jwaħħluhom hemm ukoll. Id-“daybook” inqisu bħala qasrija magika li minnha kull student qed ikabbar il-pjanta tiegħu.

F'kull lezzjoni nħalli ftit minuti sabiex nagħti spazju lit-tfal jaqraw siltiet minn dak li jkunu kitbu u min jikteb fit-tul jista' jagħzel li jaqra biss xi silta żgħira sabiex b'hekk kull ħmistax kulħadd ikollu çans jgħid xi ħaġa minn tiegħu. It-tfal iħobbu jitekellmu u bi ftit direzzjoni dak li għandhom xi jgħidu, jafu jiktub ukoll. L-ispunti għall-kitba huma bosta : stampa li rajt f'magazin, xi frażi li laqtitek, storja oħra, parti minn film, xi diska jew saħansitra xi oġġetti komuni li nsibu d-dar.

Implimentajt l-użu tad-"daybook" fl-iskola fejn ngħallem u tassew intlaqa' tajjeb. Għalkemm jien implimentajtu fi skola sekondarja kelli l-opportunita` ukoll li nuzah ma' klabbs ta' studenti mill-primarja u ma' klabbs oħra tal-ġenituri. Inħoss li d-"daybook" m'għandux eta` għax jiddependi biss mid-dispożizzjoni tal-persuna nnifisha. Peress li d-"daybook" għandu xi ftit mill-idea ta' djarju ukoll allura dan hu ktieb ippersonalizzat u kulħadd ser jimlieh bil-pass tiegħu.

Il-fatt li d-"daybook" hu ktieb personalizzat għaldaqstant joħloq il-bżonn li jkun hemm ftehim bejn l-għalliem u l-istudent dwar dak li l-għalliem ser jara u jikkummenta dwaru. U għall-istess raġuni, l-għalliem ma jiktibx fid-"daybook" tal-istudent u lanqas jikkoreġi l-iżbalji sakemm ma jkunx mitlub mill-istudent innifsu. Meta nkun irrid ngħaddi xi kumment ħafna drabi nwaħħal "sticky note" fil-paġna tal-kitba li għaliha nkun qed nirreferi. Bosta drabi l-istudenti stess jitolbuni niktbilhom kumment.

Hemm ħsieb sħiħ wara l-mod kif l-għalliem jgħaddi r-rimarki tiegħu fuq ix-xogħol li jara. Mingħajr ma trid, permezz tal-kitba ssir taf ukoll dwar il-ħajja tal-istudent. F'kull kitba hemm aspetti kurjużi u interessanti allura l-emfasi tar-rimarka tal-għalliem issir dwar il-kontenut innifsu tal-kitba u b'mod li jinkoraggixxi l-istess student jaħseb dwar il-kitbiet tiegħu. L-emfasi prinċipali mhijiex l-

ortografija imma l-ideat, l-istil, il-vuċi ecc... Jien inħobb nikteb il-kummenti tiegħi f'forma ta' mistoqsija li tħalli lill-istudent jaħseb dwar dak li kiteb u kif jista' jtejjeb il-mod kif iwassal dak il-messaġġ. Inħalli kummenti umoristiċi ukoll u nindika b'mod ċar il-partijiet tal-kitba li jkunu laqtuni. Il-kummenti tal-għalliem mhumieħ aħħarija. Il-proċess ta' rispons jagħtuh it-tfal stess lil sħabhom u mbagħad nogħxa nara lil kulħadd kwiet mehdi jaqra l-kummenti li jkunu ħallewlu sħabu. Dal-metodu mhuwiew effettiv biss għax it-tfal jitgħallmu, iżda ukoll għax it-tfal huma liberi jesprimu rwieħhom b'mod aktar kreattiv.

Jiena bqajt immeraviljata meta rajt tfal li għalihom il-kitba kienet xi ħaġa lil hinn minnhom u llum il-gurnata jgħidulek li saru jieħdu gost jiktbu u jaqraw :

"Fil-Form 1 kont nieħu qatgħa meta l-għalliema kienu jagħtuna xi esej għad-dar u lil ommi kont noħdilha rasha għax ma kontx inkun naf kif ser nibda. Illum il-gurnata differenti għax lanqas biss nistaqsi xejn lil ommi għax sirt naf naħseb iktar waħdi u xi kultant ma nkunx nista' nieqaf nikteb." *Daniel*

"Għall-ewwel kont ftit inkwetat meta rajt li d-"daybook" ma jigix ikkoregħut bħalma kienu jikkoregħuli l-esejs fil-primarja u bdejt nibza' li ser immur lura imma issa drajtu u qed insir aktar tajjeb fil-kitba għax m'għadnix nibza' li ser nieħu żball u allura m'għadnix niddejjaq nikteb. Id-"daybook" mhux bħax-xogħol tad-dar ta' bilfors." *Russell*

"Id-"daybook" mill-ewwel għogħobni ħafna għax jien nieħu gost inqasqas u nwaħħal dak li jogħgħobni. Id-"daybook" tiegħi qisu "scrapbook" u sirt inħobb nikteb fuq kollox. Ma kontx nobsor li naf inqabbel il-kliem u sirt inħobb nikteb ħafna taqbiliel fih. Ġieli nikteb xi waħda flimkien ma' sħabi meta jkollna xi free lesson." *Gianluca*

Tiskanta kemm it-tfal jafu joħorgu b'ideat li qatt ma tkun ħsibt fihom. Darba ħadtilhom ftit žigarelli kkuluriti u ħsibt li kulħadd kien ser jikteb fuq ir-rigali li s-soltu jkunu mkebbin fihom dawn iż-żigarelli kkuluriti. Għall-kuntrarju, kien hemm min ħaseb fil-karnival, kien hemm min kiteb fuq kaxxa pasti u kien hemm min mar aktar fl-*astratt* għax qabad biss mal-kuluri.

Aħna lkoll maħluqin differenti ezatt bħaż-żigarelli ta' kulur differenti li flimkien jagħtu dehra sabiħa u ħajja. Għaldaqstant, l-ispazju għall-kitba kreattiva fil-klassijiet tagħna għandu jkun sagrosant għax huwa biss f'ambjent san bħal dan li nistgħu nrawmu lill-istudenti tagħna jimirħu bl-ideat tagħhom.

Dal-ktieb sar tassew popolari għaliex anki għalliema oħra tħajru jadottaw dis-sistema għas-sugġett tagħhom. Forsi għal ħafna din mhijiex invenzjoni ġdida iżda invenzjoni li żgur taf tiggenera entużjażmu fil-kitba ladarba l-padrin tad-"daybook" iduq ftit mis-sodisfazzjon ta' kitbietu. Mela ejja lkoll induqu dil-ħlewwa ħalli bħannaħal nipproduċu għasel bnin : il-kitba kreattiva!

Annabel Desira

Għalliema tal-Malti u t-Taljan fil-Kulleġġ San Albert il-Kbir